

РОЛЬ ІМУННИХ ДО ПАРШІ СОРТІВ В УДОСКОНАЛЕННІ ПРОМИСЛОВОГО СОРИМЕНТУ ЯБЛУНІ В УКРАЇНІ

Однією зі складових технологій сталого виробництва яблук є сорти яблуні, імунні до парші. Вирощування таких сортів яблуні у комплексі з інтегрованою системою захисту дозволяє знизити затрати на фунгіциди на 60-70% (Алексеева А.С., 1988; Кондратенко Т.Є., 2002), отримувати при цьому відносно чисту продукцію без шкоди для навколишнього середовища і підняти врожайність яблуневих садів на 25-30% (Седов Е.Н., 1998). У світі роботи зі створення таких сортів яблуні розпочалися в 20-і роки минулого століття. До теперішнього часу їх вже налічується декілька сотень; в самій лише Європі їх виведено понад 200.

Оновлення поширеного сортименту яблуні в Україні за рахунок кращих імунних до парші сортів можливе за умови доведення їх суттєвих переваг завдяки всебічному випробуванню в певних ґрунтово-кліматичних умовах. Інтродукція та первинне випробування перших імунних до парші сортів і гібридів яблуні іноземної селекції (Ліберті, Мекфрі, Пеміла, Пріам, Прима, Прісцилла, Флоріна, SR 0523, 1293-3) в мережі установ Інституту садівництва НААН розпочалися в середині 70-х років минулого століття, виробниче – наприкінці 80-х. У 90-і роки до випробування надійшли сорти Вітос, Гевін Гріслівз, Джонафрі, Імрус, Новомак, Орловській піонер, Первінка, Примула, Редфрі, Ришельє, Рувіль, Сестра Ліберті, Фрідом, Чистотел та ряд гібридних форм. Близько п'ятнадцяти років всебічно випробувалися перші імунні до вказаної хвороби сорти української селекції: Скіфське золото, Перлина Києва, Циганочка, Амулет, Гарант, Едера, десяти – Тодес, Настя. З початку нинішнього сторіччя досліджуються нові сорти американської, чеської, німецької, російської та білоруської селекції.

Із сортів, що випробовувалися наприкінці минулого століття, найурожайнішими виявилися Гевін, Новомак, Примула, Сестра Ліберті, Фрідом, гібридна форма $P_5 P_{51} A_{57}$. Найстабільнішим плодоношенням відзначилися Гріслівз, Ліберті, Прісцилла, Пеміла, Імрус.

Серед кращих сортів більш пізнього періоду досліджень (2000-2011 рр.) – сорти німецької, чеської, російської та білоруської селекції. Так, випробування Re – сортів на середньорослих підщепах у Лісостепу виявило високу скороплідність і врожайність Ревени і Ремо. Підсумкова врожайність семирічних насаджень Ревени становить 78 т/га. Цінними визнано сорти білоруської селекції Імант, Надзейни, Сябрина, російської – Імрус, Солнишко, Рождественское, Веньяміновское, Свежесть, чеської – Топаз, Ванда, американської Вільямс Прайд. Вони є достатньо адаптованими до умов Полісся та Лісостепу, скороплідні та високоврожайні. Винятково високим темпом нарощування врожайності відзначаються дерева сорту Вільямс Прайд; підсумкова врожайність його семирічних насаджень становила 80 т/га. Яблука переважної більшості виділених сортів вище середньої величини, високоодномірні з дуже привабливим зовнішнім виглядом, багаті на основні органічні речовини, доброго та відмінного смаку, обумовленого великою кількістю цукрів, помірною – кислот. Плоди Амулета, Гріслівз, Іманта, Надзейни, Ревени, Топаза накопичують більш 14% СРР і мають універсальне призначення. Імунні проти парші сорти української селекції за врожайністю не поступаються перед іноземними.

Більш доцільним є закладання нових насаджень імунними проти парші сортами, плоди яких мають універсальне призначення. За нашими даними, саме такими є українські сорти Амулет, Гарант, Скіфське золото, зарубіжні – Вільямс Прайд, Гріслівз, Ревена, Топаз, Сябрина, Афродіта, Свежесть, Солнишко.

